



Veiledning for inngåelse av bestillingsavtale

Dette er en veiledning for bruk av NOPAs Kontraktsmal for bestillingsverk. Komponist/tekstforfatter omtales i denne veiledningen under samlebetegnelsen «opphaver».

1. Verket

Verket bør beskrives så konkret og klart som mulig. Husk å få med:

- antall verk/komposisjoner/sanger el.
- lengde på verket/verkene
- verkets tittel/arbeidstittel
- om verket omfatter både musikk og tekst/libretto
- eventuelt andre forhold som kan ha betydning for verkets utforming
- om verket skal leveres i form av partitur/tekst og/eller ferdig innspilt (evt. hvilket format innspillingen skal leveres i)
- eventuelle artister som skal medvirke, dersom bestiller har særskilte ønsker om dette
- besetning (instrumentering, vokalister ol.)

2. Levering

I tillegg til endelig leveringsfrist, kan det være behov for å avtale del-leveringer eller tidspunkter for levering/gjennomgang av foreløpig versjon, råmiks el.

Merk at også prøvetimer og andre liknende forhold kan være aktuelle, og at dette bør reguleres uttrykkelig, blant annet med hensyn til at det skal betales ekstra honorar for det.

3. Bestillers rettigheter

Dette er et sentralt punkt i avtalen! Beskriv så konkret og forståelig som mulig hvordan verket skal kunne utnyttes av bestiller. Om ikke punktene i kontraktsmalen er dekkende for deres behov, kan du beskrive det med egne ord enten i avtalen eller i vedlegget. Merk deg at offentlig fremføring av et verk er både live fremføring på konsert, spilling på radio/TV/film, scene og så videre.

De utnyttelsesformene som ikke dekkes av din beskrivelse er i utgangspunktet ikke dekket av avtalen, og rettighetene til slik utnyttelse blir derfor liggende igjen hos deg.

Det er svært viktig å klargjøre om bestiller får enerett til det som bestilles, eller om det kun gis ikke-eksklusiv rett. *Ikke-eksklusiv rett* innebærer at du i utgangspunktet står fritt til å utnytte verket selv og til å gi andre rett til å utnytte verket. Eksklusiv rett betyr at du gir fra deg retten til å bruke verket på den eller de måter som avtalen gjelder, og slik at du ikke kan bruke verket på samme måte selv eller gi andre

den samme retten. De fleste bestillere krever eksklusiv rett, i alle fall frem mot premiere og en periode etter.

4. Øvrige rettigheter

Et viktig spørsmål du bør tenke gjennom er om du skal kunne utnytte verket på noen måte i tillegg til hvordan bestiller utnytter det. Et praktisk eksempel er om du skal kunne utgi musikk du har skrevet til en film på CD el.

Komponistens egen utnyttelse av bestilte verk vil i en del tilfeller kunne oppleves å være i konkurranse med bestillers utnyttelse. Det kan også tenkes å innebære en urettmessig «snylting» på bestillers rettigheter, f.eks. hvor utgivelse av musikken som nevnt i forrige avsnitt trekker veksler på bestillers film. Dette kan bl.a. være i strid med markedsføringsloven. Det er derfor viktig at du drøfter dette med bestiller, slik at dere finner en balanse mellom bestillers og din egen utnyttelse av verket.

Åndsverkloven stiller i § 3 et ufravikelig krav om at opphavere skal navngis i samsvar med «god skikk». Hva som forstås med god skikk kan i enkelte tilfeller være uklart. Det er allikevel på det rene at opphaveren skal krediteres i de aller fleste tilfeller, herunder når verket strømmes og i rulleteksten på film- og TV-sendinger. Om du har spesielle ønsker om hvordan du krediteres (f.eks. ved bruk av kunstnernavn) må du gjøre bestiller oppmerksom på dette.

5. Bestillingsvederlag

Opphaver honoreres gjerne i form av to typer betaling som kombineres: en kontantbetaling som betales i forbindelse med levering (bestillingsvederlaget) og betaling som genereres etter hvert som verket fremføres (fremføringsvederlag, jf. neste punkt).

Hva som er en rimelig størrelse på bestillingsvederlaget, kan noen ganger være usikkert. Som hovedregel bør dette vederlaget fastsettes i samsvar med NOPAs og Norsk Komponistforenings *Veiledning for beregning av komponisthonorar*.

For flere typer bestillingsverk, for eksempel for komponering til film/TV, kan det være hensiktsmessig å vedlegge et budsjett under punktet om Bestillingsvederlag. Bestillingsvederlaget skal da dekke alle utgifter som fremgår av budsjettet inkludert honorar til opphaver, og det er da tydelig for begge parter at vederlaget er fastsatt i henhold i oppdragsomfang som fremgår av budsjettet.

Andre typer betaling/støtte kommer i tillegg til dette vederlaget, og beholdes av opphaver. Dette gjelder f.eks. støtte fra Kulturrådet og stipender fra NOPA.

Det er vanlig at produsenten for verket betaler lydfestningsvederlag til NCB. Produsent kan i noen tilfeller være komponisten selv, og i andre tilfeller være bestiller.

6. Fremføringsvederlag

Når et verk fremføres offentlig, utløser dette en rett på fremføringsvederlag til opphaveren. Slik fremføring omfatter de aller fleste tilfeller hvor et verk spilles eller avspilles for et publikum, for eksempel live på en scene, på radio eller på TV/kino.

Store vs små rettigheter

Uttrykket «store rettigheter» brukes i forbindelse med dramatisk fremføring av et verk (f.eks. opera, operette, teater, musikal, skuespill, pantomime, ballett o.l.). TONO forvalter i utgangspunktet ikke store rettigheter og det er også utenfor gjensidighetsavtalen med deres søsterselskaper.

De verk som ikke hører inn under store rettigheter forvaltes av TONO og kalles små rettigheter. Små rettigheter omfatter musikkverk over hele spekteret fra symfoni til rockelåt.

Dersom enkeltstående ikke-musikkdramatiske verk («små rettigheter») brukes i en dramatisk sammenheng oppstår en dramatisk fremføring (store rettigheter). Dersom et musikkdramatisk verk tas ut av sin sammenheng og presenteres i utdrag og/eller som en konsertfremføring, er dette å betrakte som små rettigheter.

Med unntak av de tilfeller hvor fremføringen finner sted på større scener og arrangementer, forvaltes dette fremføringsvederlaget av [TONO](#). TONO krever inn vederlaget fra den som er ansvarlig for fremføringen (f.eks. konsertarrangøren eller NRK) og utbetaler det direkte til den enkelte opphaver. NOPA råder alle sine medlemmer til å ha forvaltningsavtale med TONO.

Merk at Bestiller ikke alltid er den som er ansvarlig for fremføringen av verket. Komponerer du musikk for et produksjonsselskap for film eller TV, så er det den aktuelle TV-kanalen eller kinoen og ikke produksjonsselskapet som skal betale fremføringsvederlag til Opphaver gjennom TONO. Juster i så fall ordlyden i kontrakten på dette punktet.

TONO krever ikke inn fremføringsvederlag i tilfeller hvor fremføringen finner sted på større scener og arrangementer (såkalt store rettigheter). I slike tilfeller betales fremføringsvederlaget på annen måte, gjerne i form av royalty direkte fra bestiller til opphaveren. Royaltyen beregnes f.eks. av inntektene fra salg av billetter til konserter eller andre former for utnyttelse som bestiller har fått rettigheter til. Størrelsen på royalty varierer, men ligger ofte på mellom 5 og 10%. Ta kontakt med NOPA om du har spørsmål om dette, og les våre veiledninger knyttet til teatermusikk.

7. Sekundærrett

Bestiller får normalt en vederlagsfri rett til å bruke verket i forbindelse med promotering ol. All annen utnyttelse som ikke er omfattet av den opprinnelige avtalen, og som gir nye inntekter (f.eks. utgivelse av filmmusikk på CD), krever samtykke fra deg, og en rimelig fordeling av inntektene.

8. Opphavsrett

Det er alltid den som skaper et verk som er verkets opphaver. Som opphaver har du krav på å bli navngitt ved enhver offentlig utnyttelse av verket.

I avtalen garanterer du overfor bestiller at det er du som er opphaver til det du leverer fra deg, eventuelt at du har klarert rettighetene bakover dersom du har benyttet deg av verk som er skapt av andre.

OBS! Det samme gjelder artister som du benytter på innspillingene; du må alltid sørge for å klare rettighetene med dem, og sørge for at du som et minimum får slike rettigheter fra dem som de du overdrar videre til bestiller. Råd og veiledning om dette får du hos NOPA og GramArt!

9. Fremføringsmateriale

Husk at det kan være kostnader forbundet med utarbeidelse av fremføringsmateriale, og at dette som utgangspunkt bør dekkes særskilt av bestiller. Om du utarbeider slikt materiale for bestiller, skal dette kun benyttes i forbindelse med fremføring av verket. Bestiller får ikke rett til forlagsmessig utnyttelse av slikt materiale. Det krever egen avtale.

10. Erstatning ved kansellering

Jo nærmere tidspunktet for levering kanselleringen skjer, jo større del av honoraret bør du ha. Det kan også være andre gode grunner for at du skal ha fullt honorar, f.eks. dersom du har gitt avkall på andre oppdrag til fordel for dette.

Det kan i en del tilfeller være vanskelig å bedømme om du har rett til å kansellere oppdraget som følge av at bestiller stiller krav som du mener det ikke er kunstnerisk forsvarlig å imøtekomme. Man må akseptere at bestiller har visse synspunkter på verkets utforming, f.eks. lengde. Ta kontakt med NOPA om du er i tvil!

11. Tilbakeføring av rettigheter

Ved kansellering faller alle rettigheter til verket slik det foreligger på kanselleringstidspunktet tilbake til Komponisten. Dette innebærer at betiller ikke kan benytte noe av verket, og må levere tilbake det som eventuelt er levert før kanselleringen skjer.

Bestiller som har fått eksklusiv rett til å utnytte et verk, har etter åndsverkloven plikt til å utnytte verket innen rimelig tid. Hva som er rimelig tid er i denne avtalen bestemt som 12 + 18 mnd.

12. Diverse

Husk at du i denne sammenheng er å anse som selvstendig næringsdrivende. Det betyr at du selv må sørge for betaling av skatt av bestillingsvederlaget og fremføringsvederlaget. Utgifter som du har pådratt deg i forbindelse med prosjektet (f. eks. til studiomusikere eller leie av studio) kan føres til fradrag i selvangivelsen.

13. Tvisteløsning

Oppstår det en situasjon hvor du er usikker på forståelsen av avtalen, eller du er uenig med bestiller, ta kontakt med NOPA!

14. Særskilte bestemmelser

Denne avtalen er en mal for inngåelse av avtaler. Det kan godt hende du har særskilte behov som ikke dekkes av malen. Du kan gjøre tilpasninger i de enkelte bestemmelsene, eller skrive inn andre bestemmelser under dette punktet. Ta kontakt med NOPA for bistand til dette!
